

Europska unija

Ulaganje u
budućnost.

Sigurnost djece na internetu

Modul 1

udžbenik za učenike

1. i 2. razreda osnovne škole

Zehra Delić, Ivana Duvnjak, Marijana Ivošević, Petar Kopunović Legetin,
Lidija Kralj, Jadranka Kurtović, Brankica Majdiš, Nikolina Mandić,
Blanka Mihaljević, Zorica Mohnacki, Biljana Nikšić, Mirta Šter

ESF
RAZVOJ
LJUDSKIH
POTENCIJALA

Hrvatski
kvalifikacijski
okvir

STRUKTURNI I INVESTICIJSKI
FONDVI

Sigurnost djece na internetu

Modul 1 udžbenik za učenike 1. i 2. razreda osnovne škole

Zehra Delić, Ivana Duvnjak, Marijana Ivošević, Petar Kopunović Legetin,
Lidija Kralj, Jadranka Kurtović, Brankica Majdiš, Nikolina Mandić,
Blanka Mihaljević, Zorica Mohnacki, Biljana Nikšić, Mirta Šter

OŠ "Mladost"
Osijek

Nakladnik: OŠ Veliki Bukovec
Dravska 42, Veliki Bukovec, Mali Bukovec

Za nakladnika: Terezija Šalamon i Željka Marković-Bilić

Urednica: Lidija Kralj

Urednički tim: Tea Toplak, Štefanija Šarec, Sanja Ivačić, Brankica Kovaček, Gordana Lohajner, Željka Marković-Bilić, Marina Zember, Marinka Mlinarić, Daliborka Vuković, Terezija Šalamon, Stela Pavetić

Recenzenti: Gordana Sokol, Viktorija Hržica, Željka Knezović, Karl Hopwood, James Langley

Lektorica i korektorica: Vesna Čondić

Ilustracije, dizajn, prijelom i tisak:

VERDELINO
marketing solutions

sales | production | idea | web | events | promotions

Zahvala

I na kraju dugomjesečnog rada, pred nama je udžbenik kao dio cjelokupnog rada u Projektu. Posebno zahvaljujemo Stjepanovoj mami Viktoriji Hržica koja nam je otvorila put u Projekt i vjerovala da ćemo mi to moći.

Također, zahvaljujemo svim djelatnicima OŠ „Mladost“, učenicima koji su posudili glas našim likovima, učenicima koji su isprobali sadržaje, roditeljima koji su se aktivno uključili u Projekt.

Pedagoški tim
OŠ „Mladost“ Osijek

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 891968.

ISBN 978-953-8029-00-4

Sadržaj knjige dostupan je pod Creative Commons licencom: Imenovanje - Nekomercijalno - Dijeli pod istim uvjetima.

Sadržaj smijete umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti i mijenjati ga uz obvezno navođenje autorstva i samo za korištenje u nekomercijalne svrhe. Promijenjeno djelo morate dijeliti pod istom licencom.

I. izdanje, Mali Bukovec, 2014.

Sufinancira Europska unija iz Europskoga socijalnog fonda.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost OŠ „Mato Lovrak“, OŠ „Mladost“, OŠ Veliki Bukovec, OŠ Gripe i OŠ Popovača te ne odražava stajalište Europske unije.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
-----------	---

Informacije

1.1. Dobro došli u novi svijet.....	2
1.2. Kako u šumi pronaći stablo.....	3
1.3. Nije svaka jabuka slatka.....	5
1.4. Kako odabrati pravu jabuku.....	7
1.5. Digitalni trag.....	8

Komunikacija

2.1. Moje mjesto za zabavu i igru.....	10
2.2. Pristojno ponašanje.....	11
2.3. Ponašanje za 5.....	13
2.4. Uzoran stanovnik u virtualnome svijetu.....	14
2.5. Poruka koja najbrže stiže.....	16
2.6. Dobre poruke.....	18

Stvaranje sadržaja

3.1. Moj kreativni rad.....	20
3.2. Poštujem tuđi rad.....	22

Sigurnost

4.1. Nepoznatim osobama ne govorim svoje ime.....	24
4.2. Neznanac s druge strane ekrana.....	25
4.3. Kako računalo utječe na moje zdravlje.....	27
4.4. Računalo i zdravlje.....	28
4.5. I računalo može čuvati okoliš.....	29

Rješavanje problema

5.1. Nasilnici na mreži.....	30
5.2. Čarobna kutija.....	33

UVOD

Drage učenice i učenici!

Pred vama se nalazi udžbenik *Sigurnost djece na internetu*, udžbenik izrastao iz međusobne suradnje vaših vršnjaka, njihovih učitelja i roditelja. Nastao je iz potrebe da vam se na prihvatljiv i vama privlačan način približe opasnosti koje vrebaju na internetu te vam se omogući da se protiv tih opasnosti obranite i da se sigurno, odgovorno i ugodno koristite računalom, mobitelom i internetom u svakodnevnome životu.

Udžbenik, koji, vjerujemo, sa zanimanjem listate, sadržava dvadeset tema koje su usmjerene na različita područja u upotrebi računala, mobilnih uređaja i interneta – informacije, komunikacije, stvaranje sadržaja, sigurnost i rješavanje problema. Sadržajem vas vode prekrasno osmišljeni likovi koji ilustriraju situacije s kojima se svakodnevno susrećete u obitelji, školi i igri. Poseban lik čarobnjaka pomoći će vam da lakše uočite bitne informacije koje je potrebno zapamtiti.

Na kraju svake cjeline nalaze se pitanja za ponavljanje gradiva s pomoću kojih ćete lako uočiti koje je pojmove važno ponoviti i usvojiti.

Uz udžbenik, moći ćete se koristiti i mnogim multimedijским digitalnim sadržajima koje možete pronaći na mrežnim stranicama petzanet.HR, poput računalnih i društvenih igara, interaktivnih kvizova, digitalnih slikovnica, animiranih priča i crtanih filmova, audiozapisa i videozapisa koji će vam pomoći da predviđene sadržaje samostalno uvježbate i usvojite, a da se pritom i zabavite.

Kad stignete do kraja udžbenika, moći ćete opisati mogućnosti interneta, pronaći informacije iz različitih izvora te razlikovati koje su od njih dobre, a koje loše. Moći ćete se koristiti internetskim sadržajima uz pomoć odrasle osobe (učitelja, učiteljice, roditelja), znati koji osobni podatak objaviti na internetu te prepoznati koliko je važno odgovorno se ponašati. Moći ćete odigrati igru na internetu, naučiti kako se ponašati na internetu te kako pristojno komunicirati internetom. Osim toga, moći ćete prepoznati opasnost koja prijete od nepoznate osobe i kako potražiti pomoć odrasle osobe. Naučit ćete kako pravilno sjediti za računalom te kako procijeniti količinu vremena koje provodite za računalom. Pomoći ćete i našem planetu naučivši kako štititi okoliš pravilnom upotrebom računala i mobitela. Uz to, moći ćete prepoznati nasilje na internetu te znati komu se i kako možete obratiti za pomoć.

Želimo vam uspješno i odgovorno snalaženje u svijetu interneta!

1.1. Dobro došli u novi svijet

INTERNET JE...

...SVJETSKA RAČUNALNA MREŽA KOJA POVEZUJE MNOGA RAČUNALA.

Ponovimo

Što je internet?

Što sve možemo pronaći na internetu?

Dodatne aktivnosti

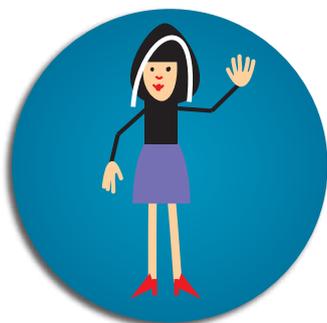
Pročitaj lektiru ili slikovnicu na stranicama Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Zajedno s roditeljima potraži podatke i slike o članovima obitelji.

Posjeti mrežnu stranicu svoje škole na satu razrednika.

Pogledaj s roditeljima najdraži crtani film.

1.2. Kako u šumi pronaći stablo

Kako mogu doznati
sve što me zanima
o proljeću?

To je lako!
Pogledaj koliko
izbora imamo!

1.2. Kako u šumi pronaći stablo

Informacije koje nas zanimaju možemo pronaći u različitim izvorima. Nešto će nam reći učiteljica, nešto roditelji ili prijatelji. Mnogo toga možemo pronaći u knjigama. Danas se svi rado koristimo internetom jer je brz i jednostavan, ali trebamo biti oprezni. Ono što pročitate moramo provjeriti na više mjesta jer nisu sve informacije na internetu točne.

Zabavno je tražiti informacije! Uvjeri se igrajući računalnu igru s Betom i Vidom *Gdje su nestale informacije?* koju možeš pronaći na poveznici: petzanet.HR/Modul1/poveznice.

Ponovimo

Gdje možemo pronaći informacije koje nas zanimaju?

Jesu li sve informacije koje pronađemo na internetu točne?

Dodatne aktivnosti

Odigraj igru *Gdje su nestale informacije?* Primjerice: Koliko ima različitih geometrijskih likova?

1.3. Nije svaka jabuka slatka

INFORMACIJE

Promotri sliku i odgovori na pitanja.

1. Što je Dara poručila Vidu?
2. Nosi li napisana poruka neku novu spoznaju Vidu? Koju?

Možemo zaključiti:

Ako primimo kakvu novu spoznaju o predmetima, prirodnim pojavama, živim bićima, društvenim događanjima..., kažemo da smo primili informaciju.

Jesu li sve informacije dobre ili neke i nisu? Kako razlikovati dobre i loše informacije?

1.3. Nije svaka jabuka slatka

U paru promotrite slike i odgovorite na pitanja:

1. Koja je informacija Vidu trenutačno važnija?
2. Može li mu vijest s mrežnih stranica pomoći pri spremanju knjiga za sutra?
3. Koja je informacija dobra za Vida?
4. Može li mu zatrebati i vijest sa školske mrežne stranice? Objasnite svoj odgovor.

Nisu sve informacije jednake.

Moramo razlikovati informacije koje su za nas dobre i one koje to nisu.

Ponovimo

Što je informacija?

Kakve mogu biti informacije?

Navedi primjer dobre i loše informacije.

Dodatne aktivnosti

Odigraj računalnu igru *Pomozi Luji prijeći cestu*,
petznet.HR/Modul1/poveznice.

Igrajte se pokvarenoga telefona i nastojte proslijediti točnu informaciju.

1.4. Kako odabrati pravu jabuku

Uporabom interneta pristup je podacima i informacijama brži, ali nisu svi ponuđeni sadržaji točni ni primjereni. Preporučeni izvori informacija za učenike i učitelje mrežne su stranice vaše škole i obrazovni portal www.skole.hr.

Sljedećim aktivnostima otkrit ćete stranice koje su sigurne, a na kojima istodobno možete i učiti i zabaviti se.

Zadatak 1. Pronađite lektiru *Pinokio* koja je dostupna i na mrežnim stranicama e-lektire, lektire.skole.hr.

Zadatak 2. Na mrežnoj stranici ucilica.skole.hr možete vježbati svoje poznavanje prometnih propisa na *Prometnoj učilici*. Za njezinu uporabu trebate se prijaviti AAI@EduHR podacima.

Zadatak 3. Odaberite i isprobajte neke igre sa stranice petzanet.HR/Modul1/poveznice.

Ponovimo

Koji je preporučeni obrazovni portal za učenike?

Što možemo vježbati na mrežnoj stranici ucilica.skole.hr?

Dodatne aktivnosti

Istraži postoje li još neki obrazovni portali te koje su njihove mogućnosti i mogu li se povezati i s nastavom engleskoga jezika. Pokaži roditeljima svoje omiljene stranice s igrama.

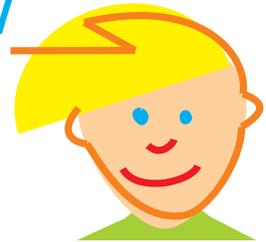
1.5. Digitalni trag

Internet je izvrstan!
Mogu dijeliti svoje
fotografije i videozapise
s prijateljima!

A onda ih možemo
zajedno komentirati!

Sve što objavite na internetu, čini
vaš digitalni trag, a mogu ga vidjeti
i vama nepoznate osobe.
Zato dobro promislite prije objave!

UPRAVLJAJ SVOJIM DIGITALNIM TRAGOM:

Čuvaj svoje osobne podatke i ne dijeli ih s nepoznatima.
Nikomu ne govori svoje lozinke osim roditeljima.
Dobro razmisli prije nego što objaviš.
Ne objavljuj ono što ne želiš da drugi vide ili im ne bi mogao reći u lice.
Poštuj druge osobe. Ne objavljuj fotografije prijatelja bez njihova dopuštenja.

Vježba: Crtežom i riječima ispuni svoj digitalni trag onako kako bi volio da izgleda kad odrasteš.

Ponovimo

Što je digitalni trag?

Mogu li nepoznate osobe vidjeti što objavljujemo na internetu?

Na koji način možemo upravljati svojim digitalnim tragovima?

Dodatne aktivnosti

Pogledaj kratki video o digitalnim tragovima, [petznet.HR/Modul1/poveznice](https://petznet.hr/Modul1/poveznice).

2.1. Moje mjesto za zabavu i igru

Ovo je moje mjesto za igru i zabavu.

Volim se igrati na računalu.

Ponašajmo se odgovorno i oprezno.
Pravila prijateljstva jednako vrijede u stvarnome i u svijetu interneta.

Neka roditelji sudjeluju u tvome izboru mjesta za igru i zabavu na internetu.

Ponovimo

Kako se moramo ponašati na internetu?

Vrijede li pravila prijateljstva na internetu jednako kao i u stvarnome svijetu?

Trebaš li uključiti roditelje u izbor mjesta za igru i zabavu?

Dodatne aktivnosti

Posjeti još neku od preporučenih stranica, petzanet.HR/Modul1/poveznice.

Istraži i izvijesti razred što sve mogu raditi na tim stranicama.

2.2. Pristojno ponašanje

Pristojnim ponašanjem iskazujemo poštovanje jednih prema drugima. Druga je riječ za pristojno ponašanje bonton. O pristojnome ponašanju napisane su i knjige.

Jesmo li uvijek pristojni jedni prema drugima? Razgovarajte u paru.

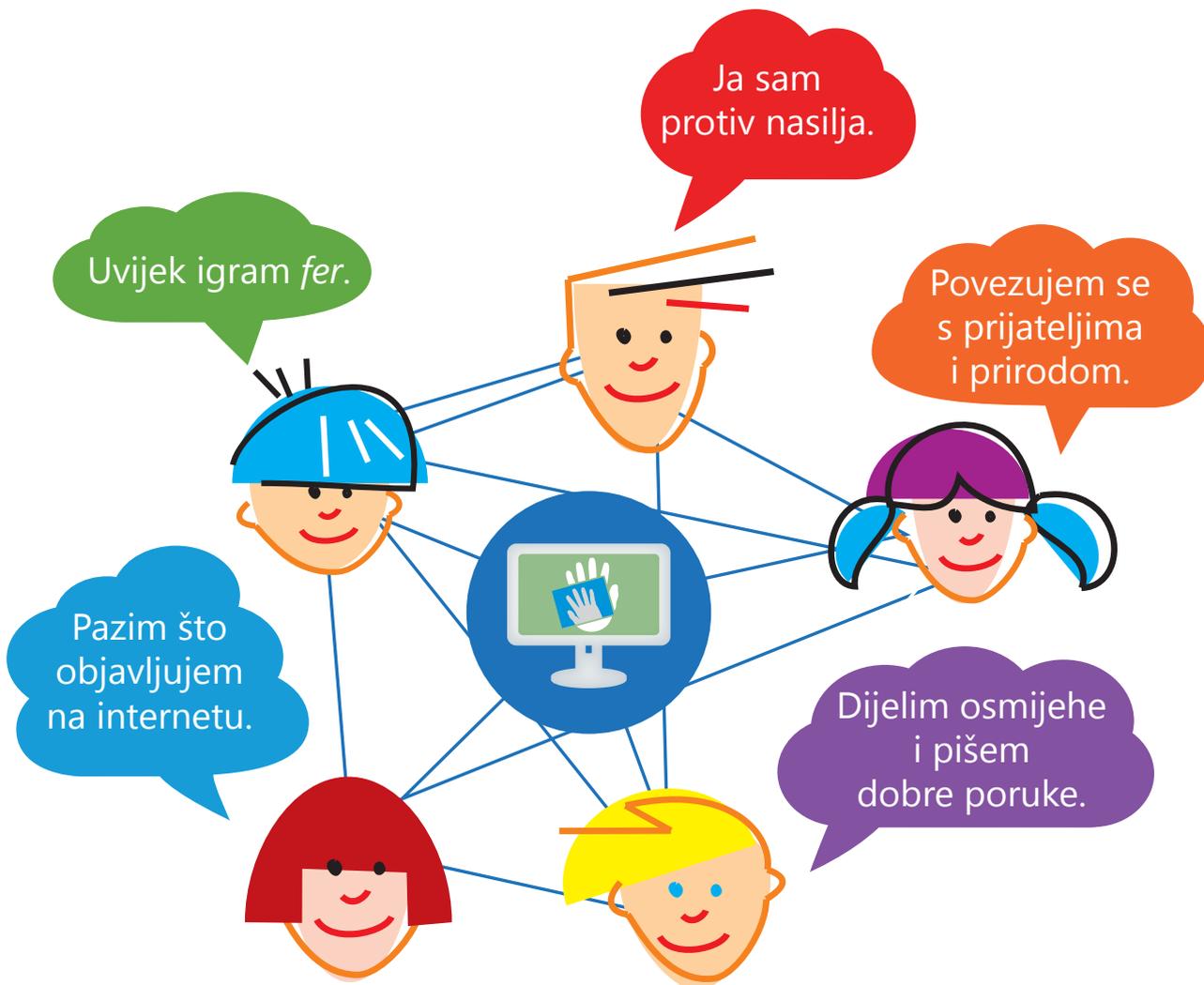
Jednako kao i u stvarnome životu, i na internetu se trebamo pristojno ponašati.

2.2. Pristojno ponašanje

Nekoliko pravila pristojnoga ponašanja na internetu:

- Rabi četiri čarobne riječi: oprost, hvala, molim, oprost.
- Ne vrijeđaj i ne ismijavaj druge.
- Ne prosljeđuj poruke koje si potpisao tuđim imenom.
- Pisanje tiskanim slovima označava vikanje, a to sigurno ne želimo.

Ponovimo

Koje su četiri čarobne riječi?

Što je bonton?

Kako se trebamo ponašati na internetu?

Dodatne aktivnosti

Pogledaj kratki uradak o pravima, ali i odgovornosti na internetu,
petznet.HR/Modul1/poveznice.

Prolistaj i pročitaj bonton.

Mnoge internetske stranice zahtijevaju osobne podatke kako biste imali pristup sadržajima i uslugama. Ti su podatci potrebni iz različitih razloga: radi sigurnosti ili da bi usluge postale dostupne. Nemojte ostavljati osobne podatke bez odobrenja odrasle osobe (učitelja, roditelja, skrbnika).

Osobni podatci jesu:

- ime i prezime
- kućna adresa
- škola koju pohađaš
- e-adresa
- broj telefona
- osobne fotografije.

Internet je svjetska mreža koja povezuje golem broj računala koji međusobno razmjenjuju podatke (tekst, fotografije, video).

Online znači da smo spojeni ili priključeni na mrežu – internet.

Pravila odgovornoga ponašanja na internetu:

Provjeri koji su podatci nužno potrebni za korištenje nekom stranicom.

Nemoj pisati svoje osobne podatke na internetu bez potrebe.

Razmisli prije nego što objaviš neku sliku ili videozapis.

Ponovimo

Što je internet? Što znači riječ *online*?

Za što internet može biti koristan? Koja pravila moramo poštovati tijekom posjeta javnih mjesta u stvarnome životu?

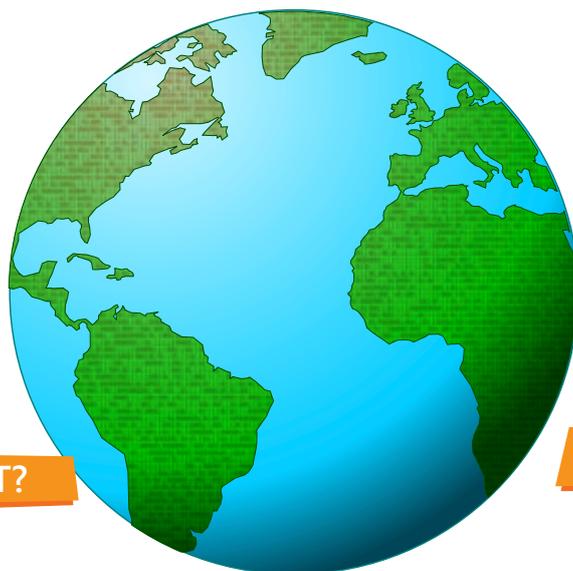
Koja pravila trebamo poštovati kad posjećujemo mjesta na internetu?

Dodatne aktivnosti

U skupini izradite plakat na kojemu ćete prikazati mjesta koja biste posjetili *online*. Svaka učenica ili svaki učenik neka nacrti mjesto koje bi želio posjetiti. Po završetku rada predstavite svoj plakat pred razrednim odjelom.

2.4. Uzoran stanovnik u virtualnome svijetu

STVARNI SVIJET?

VIRTUALNI SVIJET?

Ne postoji razlika...
virtualni svijet je
STVARAN!

Imaj na umu: kako se ponašamo u stvarnome svijetu, tako se valja ponašati i u virtualnome. Nema razlika.

RUDI – uzoran stanovnik virtualnoga svijeta:

Čuva svoje i tuđe osobne podatke.

Koristi se internetom sigurno i odgovorno.

Pravilno raspoređuje vrijeme provedeno na internetu.

Protivi se nasilju na internetu.

Poštuje sebe i druge u *online* svijetu.

2.4. Uzoran stanovnik u virtualnome svijetu

Biti uzoran stanovnik u virtualnome svijetu nije lako, moramo znati što smijemo i koje su naše odgovornosti.

Ponovimo

Zašto je važno biti uzoran stanovnik u virtualnome svijetu?
Kakav utjecaj imaju tvoji postupci na ostale stanovnike virtualnoga svijeta?
Što možeš učiniti kako bi internet bio bolje i sigurnije mjesto za tebe?

Dodatne aktivnosti

Nacrtaj svog najuzornijeg superstanovnika u virtualnome svijetu. Na crtu napiši njegovo ime.
S druge strane papira napiši koje su njegove izuzetne osobine koje mu pomažu da se sigurno i odgovorno koristi internetom.

Moj uzoran superstanovnik interneta zove se

2.5. Poruka koja najbrže stiže

Opiši fotografije.

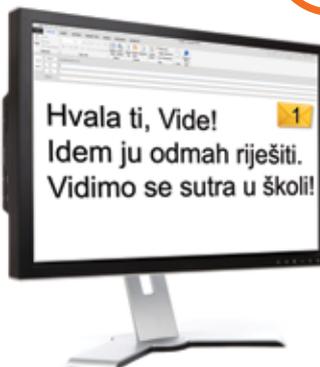

Što je poruka? Poruku šalješ kad nekome želiš nešto reći ili ga pitati. Neke poruke stižu sporije, a neke brže. Znaš li koji je najbrži način slanja poruke?

Eva nije bila u školi, sigurno je bolesna. Poslat ću joj zadaću.

Vid mi je poslao zadaću. Baš je pravi prijatelj!

2.5. Poruka koja najbrže stiže

Elektroničke poruke (*e-mail*) putuju internetom od pošiljatelja do primatelja u samo nekoliko sekundi. Vrlo brzo stižu i SMS-ovi - poruke koje šaljemo mobitelom.

Ako želiš poslati elektroničku poruku, zamoli dopuštenje odrasle osobe!

Ponovimo

Kakva poruka mora biti?

potpuna prijateljska
istinita **PORUKA** jasna
dobronamjerna poštuje tuđe osjećaje

Dodatne aktivnosti

Izradi plakat (ili crtež) sa slikama i pojmovima: pošiljatelj, primatelj, elektronička pošta, poruke.

Sjeti se obiteljskoga prijatelja ili člana obitelji koji živi u drugome gradu ili državi. Uz roditeljsku pomoć sastavi i pošalji elektroničku poruku.

2.6. Dobre poruke

Na koje su načine ljudi slali i primali poruke u prošlosti?

Na koje sve načine možemo slati i primiti poruke?

Savjeti za pisanje dobrih poruka:

1. Potrudi se što jasnije pisati i objasniti što želiš reći.
2. Poslušaj što ti druga osoba želi reći.
3. Nemoj se izrugivati drugima.
4. Koristi se riječima »molim« i »hvala«.
5. Piši lijepo riječi drugima.

Svrha poruka:

1. Razmjena informacija
2. Obavijest
3. Dogovor
4. Poziv
5. Traženje pomoći

Ponovimo

Što bi se dogodilo kad bi bilo u redu govoriti ružne stvari drugima?

Što bi se dogodilo kad ne bismo prekinuli ružan razgovor ili kad ne bismo prekinuli vikanje u razredu?

Dodatne aktivnosti

Napiši poruku prijatelju ili nekome članu obitelji s najmanje pet dobrih riječi.

Razgovaraj s roditeljima o razlikama između napisane i izgovorene poruke. Što ne vidiš ako poruku dobiješ samo napisanu?

3.1. Moj kreativni rad

Autor je osoba koja je stvorila neki rad (crtež, priču, pjesmu, strip). On ima autorska prava.

3.1. Moj kreativni rad

Poštujemo autora i njegov uradak!

Ponovimo

Što ste danas kreativno radili na satu?

Objasni svojim riječima ili na primjeru pojam autorskog prava.

Smijemo li bez odobrenja mijenjati tuđe radove (crteže, slike...)?

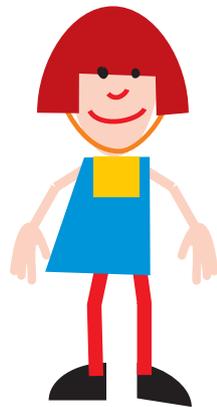
Dodatne aktivnosti

Osmisli, ilustriraj i napiši poruku za odgovorno korištenje računalom.

Zajedno s prijateljicama i prijateljima napiši slikopriču pa zamoli učiteljicu da ju objavi na školskim mrežnim stranicama.

3.2. Poštujem tuđi rad

Sviđa mi se tvoj crtež! Smijem li ga zaljepiti u svojoj sobi?

Naravno!

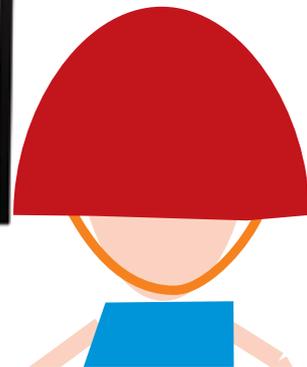

Autor je stvaratelj ili tvorac nekoga djela. Autorsko pravo omogućava mu da se svojim djelom koristi i daje dopuštenje drugima koji se njime žele koristiti.

Ovu ću fotografiju iskoristiti za naš plakat.

A autorska prava? Moraš tražiti dopuštenje autora fotografije!

Na internetu vrijede ista pravila kao i u stvarnome svijetu: trebamo poštovati autorska prava i zatražiti dopuštenje autora ako želimo preuzeti njegov rad.

Kreativno se izrazi u programu za crtanje. Rabeći samo obrisne linije, izradi bojanku. Zatraži dopuštenje svoga para da preuzmeš njegov uradak i ti ga obojiš.

Ponovimo

Tko je autor?

Što je autorsko pravo?

Što moraš učiniti ako želiš upotrijebiti tuđi rad?

Zabavi se rješavajući kviz, petznet.hr/Modul1/poveznice.

Dodatne aktivnosti

Svoju bojanku objavi na mrežnoj stranici škole.

Poštujući autorska prava, napravi rekompoziciju neke obiteljske fotografije.

4.1. Nepoznatim osobama ne govorim svoje ime

Ime: Eva
Razred: 1. a
Hobi: tenis
Dob: 7 godina
Ime brata: Mihael

Ime: Lujo
Adresa: Cvjetna ulica 7
E-mail: lujo007@mail.com
Najdraža boja: zelena
Datum rođenja: 21. 3.

Podatci koje su Eva i Lujo naveli o sebi nazivaju se osobni podatci jer govore nešto o njima. Svatko od nas ima svoje osobne podatke. Koji su tvoji osobni podatci?

Pročitaj osobne podatke koje su Eva i Lujo otkrili. Koje je od tih podataka opasno reći nepoznatoj osobi?

Trebamo biti oprezni kad dijelimo svoje osobne podatke. Pazite komu ćete i što reći o sebi!

Kako se trebamo ponašati sa svojim osobnim podacima i zašto su oni važni, pogledaj u crtanim filmovima, petzanet.HR/Modul1/poveznice.

Ponovimo

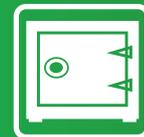
Koji su tvoji osobni podatci?

Smijemo li nepoznatim osobama dati svoje osobne podatke?

Dodatne aktivnosti

Pogledaj crtani film *Zarobljeni u čarobnoj mreži* i prokomentiraj ga s prijateljima, petzanet.HR/Modul1/poveznice.

4.2. Neznanac s druge strane ekrana

Tko je siguran da razgovara s osobom s kojom želi?

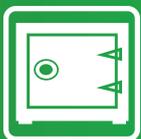
Što ako se dogodi ovo?

Potraži pomoć odrasle osobe.

SIGURNOST

4.2. Neznanac s druge strane ekrana

I upamti:

POŠTUJ pravila ponašanja.

PROVJERI svoje postavke privatnosti.

PROMISLI prije nego što objaviš.

PITAJ za savjet odraslu osobu.

PAZI na sve moguće zamke virtualnoga svijeta.

Ponovimo

Znaš li uvijek s kim razgovaraš na internetu?
Što ćeš učiniti ako doznaš da osoba s kojom si razgovarao nije ona kojom se predstavila?

Dodatne aktivnosti

Osmisli ritmičku pratnju za slogan *Sigurnih pet za sigurniji net*.

4.3. Kako računalo utječe na moje zdravlje

Pogledaj crtić!

Kako Lena, Vid i Dara sjede pred računalom,
petznet.HR/Modul1/poveznice.

Poigraj se 15 minuta i vježbaj pravilno držanje tijela.
petznet.HR/Modul1/poveznice.

Ponovimo uz slike

Dodatne aktivnosti

Izradite plakat: *Dok sam za računalom, mislim na svoje zdravlje*. Postavite ga na vidljivo mjesto u učionici.

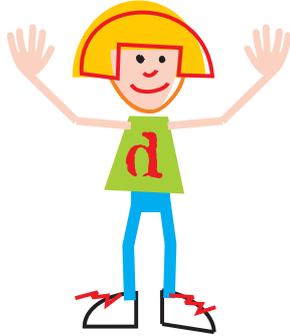
Upozori prijateljicu ako nepravilno sjedi.

Upoznaj vježbe za razgibavanje tijela.

4.4. Računalo i zdravlje

Vježbajmo zajedno!

A možda možeš ovo češće raditi:

Ponovimo

Koliko vremena provodiš u igri s prijateljima na igralištu?

Koliko vremena provodiš u igri na računalu?

Dodatne aktivnosti

Razgovarajte u paru koje igre više volite: u stvarnome svijetu ili na računalu.

4.5. I računalo može čuvati okoliš

Lena i Vid igrali su se u svojoj sobi i napravili nered.

Igrajući igru, *Lena i Vid spremaju svoju sobu*, petzanet.HR/Modul1/poveznice, pomozite im spremati nered.

Elektronički otpad stara su računala, pisači, stari mobiteli, zvučnici, žice, baterije za mobitel, ambalaža za tintu. Spremite ih na njihovo mjesto u odgovarajuće spremnike.

A okoliš čuvaš i ako ne ispisuješ dokumente, ako isključuješ računalo i ako imaš čuvar zaslona!

Ponovimo

Što je elektronički otpad?

Kamo odlažemo elektronički otpad?

Kako možemo čuvati okoliš?

Dodatne aktivnosti

S prijateljem napiši i nacrtaj upute: *Služimo se računalom i mobilnim uređajem, ali i čuvamo okoliš.*

5.1. Nasilnici na mreži

Na internetu možemo činiti razne zanimljive stvari:

IGRATI SE

GLEDATI CRTANE FILMOVE

ISTRAŽIVATI

Ponekad na internetu ljudi znaju biti zločesti, kao i u stvarnome svijetu.

Nasilnici na mreži namjerno zadirkuju, vrijeđaju i prijete drugoj djeci internetom ili mobitelom.

Ako se tko ružno ponaša prema tebi na internetu ili putem tvoga mobilnog uređaja:

Reci mami, tati, učitelju, ujaku, baki, sestri, bratu ili prijatelju.

✓ nemoj šutjeti o tome

✓ ne odgovaraj na uvredljive poruke, pokaži ih roditeljima, učiteljici ili učitelju

✓ neka ti roditelji ili učitelji pomognu blokirati nasilnika kako te ne bi mogao ponovno uznemiravati

✓ znaj da nije tvoja krivnja ako je tko nasilan prema tebi

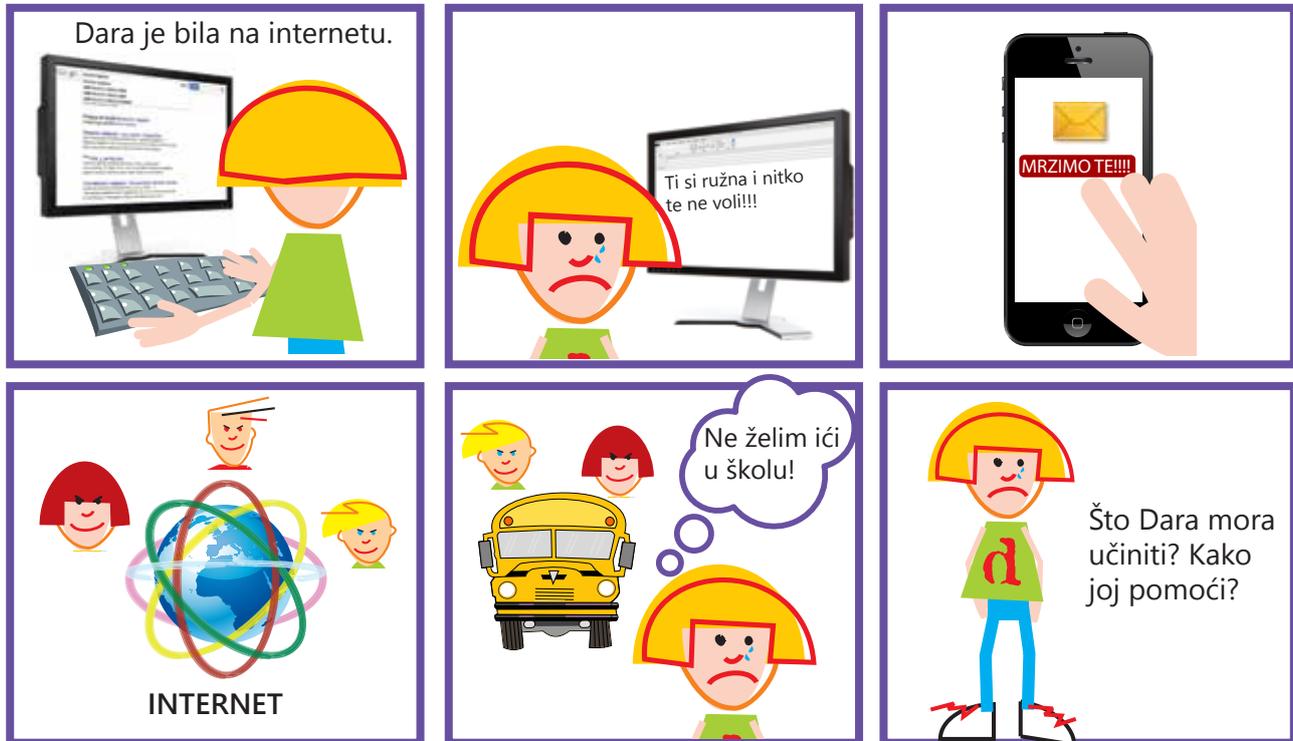
✓ nazovi Hrabri telefon i potraži pomoć.

5.1. Nasilnici na mreži

Pročitaj sljedeću priču.

RJEŠAVANJE PROBLEMA

Ako se tko ružno ponaša prema tvojoj prijateljici ili prijatelju:

- ✓ nemoj se pridružiti; iako ti se njihovi komentari čine smiješnima i misliš da su istiniti – mogu povrijediti drugu osobu
- ✓ nemoj dijeliti fotografije i videozapise ili ružne glasine o nekome
- ✓ prijavi nasilje nekome tko može pomoći; potraži odraslu osobu i reci joj što se događa
- ✓ podrži prijateljicu ili prijatelja – reci da ti je žao zbog toga što im se događa.

5.1. Nasilnici na mreži

Ako se bojiš, možeš napisati poruku odrasloj osobi.

redbutton.mup.hr

HRABRI telefon

Mali zaslužuju veliku pažnju.

116 - 111

hrabritelefon.hr

Ponovimo

Što moraš učiniti ako se tko ružno ponaša prema tebi na internetu?

Što ćeš učiniti ako se tko ružno ponaša prema tvomu prijatelju ili prijateljici?

Dodatne aktivnosti

Nacrtaj plakat na papiru ili računalu s porukom protiv elektroničkoga nasilja, petzanet.HR/Modul1/poveznice. Najbolji plakati mogu biti izloženi na razrednome panou ili na školskoj mrežnoj stranici.

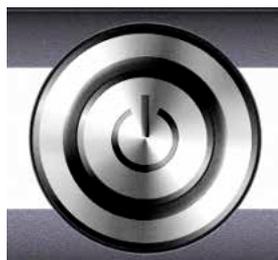
5.2. Čarobna kutija

Osobno računalo:

Uključivanje i isključivanje računala:

Ponovimo

Objasni roditeljima zašto je važno pravilno isključiti računalo.

Riješi kviz *Čarobna kutija*, petznet.HR/Modul1/poveznice.

Dodatne aktivnosti

Osmisli, ilustriraj i napiši kako zamišljaš računala budućnosti.

Oblikuj kutiju, izradite razredno računalo.

BILJEŠKE

BILJEŠKE

BILJEŠKE

OSNOVNA ŠKOLA

LOVRAK
NOVA GRADIŠKA

OSNOVNA ŠKOLA
Popovača

OŠ "Mladost"
Osijek

SIGURNIH
pet
ZA
SIGURNIJI
NET

POŠTUJ pravila ponašanja.

PROVJERI svoje postavke privatnosti.

PROMISLI prije nego što objaviš.

PITAJ za savjet odraslu osobu.

PAZI na sve moguće zamke virtualnoga svijeta.

petzane**.HR**

ISBN 978-953-8029-00-4